

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2014 m. gruodžio 11 d.

Lietuvos ūkis ir toliau nemenkai auga, palaikomas vidaus paklausos, ypač – didėjančio privataus vartojimo. Pastarąjį skatina tebe gerėjanti padėtis darbo rinkoje (auga užimtumas, mažėja nedarbo lygis) ir didesnis realusis darbo užmokestis. Šis užmokestis sparčiau auga nuo praėjusių metų vidurio, kai labai sumažėjo infliacija. Jo didėjimui įtakos turi sumažėjęs nedarbas – tai sudaro sąlygas darbo atlygiui kilti gana daug net ir išnykus minimaliojo mėnesinio darbo užmokesčio pakėlimo poveikiui. Paskatų vartoti teikia ir mažos palūkanos. Kitą vidaus paklausos sudedamąją dalį – investicijas – skatina gamybos pajėgumų panaudojimo lygis, gerokai viršijantis ilgąmetį vidurkį ir vis didėjantis, taip pat vykdomi infrastruktūros projektai. Didesnės investicijos į infrastruktūros projektus ir kitus statybos objektus skatina statybos veiklos augimą: joje sukuriama pridėtinė vertė itin sparčiai didėja jau ilgai nei metus. Teigiamą vidaus paklausos augimo poveikį patiria ir kitų rūšių ekonominė veikla. Tiesa, tam tikrų rūšių veiklos plėtrą lėmė išskirtiniai veiksniai, pavyzdžiui, pridėtinė vertė žemės ūkyje pastebimai išaugo dėl didelio šiųmečio derliaus.

Vis dėlto vidaus paklausos augimas pamažu lėtėja. Tačiau lėtėjimo ir buvo tikimasi, nes jau kurį laiką ir gyventojų, ir įmonių lūkesčiai blogėjo. Sinerimą dėl neaiškios geopolitinės padėties, gyventojai atsargiau vartoja, o įmonės – apdairiau investuoja. Naujaisi duomenys rodo, kad vidaus paklausos raida ima labiau atitikti ilgalaikes tendencijas: pirmąjį pusmetį šios paklausos augimas viršijo BVP augimą kur kas labiau, nei įprasta, o dabar šis skirtumas sumažėjo. Numatoma, kad jis ir toliau bus sumažėjęs – vidaus paklausa augs maždaug tiek, kiek BVP, o jos ir BVP santykis, pastaruoju metu nuosekliai didėjęs, iš esmės nusistovės.

Eksporto raida kol kas nėra prastesnė, nei laukta. Kaip ir manyta, rugpjūčio mėn. Rusijos įvestas tam tikrų maisto produktų grupių (pieno, mėsos, vaisių, daržovių ir kt.) importo suvaržymas reikšmingai paveikė maisto eksportą iš Lietuvos į Rusiją: jis per du mėnesius nuo šio ribojimo įvedimo sumažėjo per pusę. Tačiau neigiamą poveikį iš dalies atsvėrė dar vasaros pradžioje staiga pagyvėjęs tam tikrų ne maisto prekių eksportas į Rusiją. Vis dėlto esama nemažai rizikos, kad netikėtas išaugimas yra trumpalaikis – šių prekių eksportas gali sumažėti tiek pat, kiek paaugo. Lėtesnio, nei dabar prognozuojama, eksporto kilimo rizika susijusi ir su ūkio raidos perspektyva euro zonoje. Šis regionas yra svarbiausias Lietuvos užsienio prekybos partneris, o euro zonos ekonomikos plėtra jau dabar prognozuojama ne tokia palanki, kaip tikėtasi, iš dalies dėl to Lietuvos eksporto perspektyva 2015 m. dabar numatoma prastesnė.

Tikimasi tolesnio nuoseklaus BVP kilimo. Numatoma, kad 2014 m. ekonomika augs 2,9, o 2015 m. – 3,1 proc. Nors kitąmet vidaus paklausa didės mažiau nei šiemet, ji tebebus svarbus augimo veiksnys. Paklausą skatins pagerėjusi darbo rinkos padėtis, nedidelė infliacija ir tebesitęsiantis investicijų poreikis. Grynojo eksporto poveikis BVP augimui visu prognozuojamu laikotarpiu bus nedidelis.

Infliacija jau ilgokai yra labai maža ir stabili. Tokią padėtį labiausiai lemia vartotojams palanki žaliavų kainų kaita pasaulyje ir žemos infliacijos aplinka euro zonoje. Dabartinės ir numatomos pasaulinės žaliavų kainos yra kur kas mažesnės, nei tikėtasi, pavyzdžiui, pastaraisiais mėnesiais naftos kaina sumažėjo tiek, kad buvo penktadaliu mažesnė nei prieš metus. Prognozuojama 2014 ir 2015 m. infliacija euro zonoje taip pat mažesnė, nei prognozuota. Tokios naujausios išorės veiksnių prognozės skatina tikėtis mažesnės, nei prognozuota anksčiau, infliacijos Lietuvoje: numatoma, kad šiemet ji sudarys 0,3, o kitąmet – 0,9 proc. Rusijos taikomas maisto importo ribojimas reikšmingai mažinti infliacijos prognozės kol kas neskatina: nors jis sumažino žemės ūkio produktų supirkimo kainas, kol kas vartotojų kainoms Lietuvoje didesnio poveikio neturėjo. Vidaus veiksniai, pavyzdžiui, augančios darbo sąnaudos, šiuo metu nedaro ir, kaip prognozuojama, artimiausiu metu nedarys didesnio spaudimo su vidaus paklausa susijusiai infliacijos daliai – grynajai infliacijai.

Numatoma Lietuvos ekonomikos raida 2014–2015 m.

	2014 m. gruodžio mėn. prognozė			2014 m. rugsėjo mėn. prognozė		
	2013	2014 ^a	2015 ^a	2013	2014 ^a	2015 ^a
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI	1,2	0,3	0,9	1,2	0,4	1,2
BVP defliatorius	2,1 ^b	0,9 ^b	1,5 ^b	1,7	0,6	1,3
Darbo užmokestis	5,1 ^c	4,5 ^c	5,1 ^c	5,0 ^d	4,2 ^d	4,3 ^d
Importo defliatorius	-1,2 ^b	-2,5 ^b	-0,3 ^b	-1,5	-2,2	0,5
Eksperto defliatorius	0,0 ^b	-3,6 ^b	-0,6 ^b	-1,4	-2,0	0,5
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas	3,2 ^b	2,9 ^b	3,1 ^b	3,3	2,9	3,3
Privataus vartojimo išlaidos	5,3 ^b	4,7 ^b	3,6 ^b	4,7	4,7	3,6
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	1,7 ^b	1,2 ^b	1,5 ^b	1,9	1,9	1,7
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas	6,3 ^b	8,4 ^b	3,1 ^b	12,8	8,4	4,9
Prekių ir paslaugų eksportas	9,4 ^b	3,4 ^b	4,4 ^b	10,3	0,2	5,3
Prekių ir paslaugų importas	10,8 ^b	3,7 ^b	4,4 ^b	10,3	2,1	6,4
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	11,8	10,6	9,7	11,8	11,2	9,9
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus)	1,3 ^e	1,9 ^e	0,6 ^e	1,3	1,2	1,0
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	1,2	0,0	-0,2	1,0	-0,4	-1,3
Einamosios sąskaitos balansas	1,6	0,7	0,2	1,5	1,2	-0,3
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	4,6	3,7	3,0	3,7	3,4	1,9

^a Prognozė

^b Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

^c Vidutinis darbo užmokestis

^d Kompensacija vienam dirbančiajam

^e Nacionalinių sąskaitų duomenys; užimtųjų skaičius apibrėžiamas pagal vidaus koncepciją